

ضرورت آموزش و ایمنی محیط‌های کار و تأثیر آن بر کاهش حوادث کاری

ایمنی کارگران با آموزش و بازرسی

۴۳ درصد فوتی‌ها در حوادث کار سقوط از ارتفاع است

محمد کنجی‌کیا، عضو هیأت مدیره کانون عالی کارگران کشور در گفت‌وگو با «ایران» از اختلاف آماري در مورد حوادث ناشی از کار می‌گوید: «اداره کل بازرسی کار در وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و سازمان پزشکی قانونی کشور دو متولی اصلی در خصوص ارائه آمار جانب‌بخش‌ها در حوادث ناشی از کار هستند. اگر به آمار هر دو سازمان نگاه کنید، قطعاً آماري که سازمان پزشکی قانونی در این خصوص ارائه می‌دهد دقیق‌تر است چراکه آمار سازمان پزشکی قانونی مشمول همه افراد اعم از بیمه شده و بیمه نشده است اما آماري که اداره کل بازرسی کار می‌دهد فقط افرادی مشمول آمار جانب‌بخش‌ها هستند و در این میان ۴۳ درصد فوتی‌ها بر اثر سقوط از ارتفاع است. حوادث ناشی از کار فقط مختص صنعت ساخت‌وساز نیست و همه کارگاه‌های تولیدی و کارخانه‌ها با این دست خطرات روبه‌رو هستند. یکی از مهم‌ترین راه‌های دستیابی به کاهش آمار حوادث ناشی از کار، ارتقای فرهنگ ایمنی کارگران و آموزش در زمینه ایمنی و بهداشت است. اما آموزش به تنهایی نمی‌تواند مانع ایجاد برخی حوادث ناشی از عدم وجود تجهیزات ایمن در محیط کار است. باید به این نکته توجه داشت که ایمنی یک نیاز به بازرسی‌های مداوم از محیط‌های کارگاهی در اختیار کارفرمایان قرار دهند که این امر در دولت سیزدهم مورد توجه مسئولان بوده و به گفته علی حسین رعیتی فرد معاون روابط کار و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی تلاش برای افزایش بازرسی و حفاظت فنی حوزه کار انجام گرفته که سبب کاهش ۱۴ درصدی در حوادث ناشی از کار در سال ۱۴۰۱ شده است.»

گزارش خبری

محدثه جعفری خبرنگار

باید از لوازم حفاظتی مناسب برای افراد استفاده کنیم که در بسیاری از کارگاه‌ها این تجهیزات به افراد ارائه نمی‌شود و همین امر زمینه‌ساز آسیب مرگ‌کارگر خواهد شد

در دنیا

۴ درصد از تولید ناخالص ملی صرف جبران خسارات حوادث ناشی از کار می‌شود

یادداشت

اول ایمنی، بعد کار

به تناسب رشد و گسترش صنعت و تولید میان جوامع انسانی، اهمیت ترویج فرهنگ آموزش ایمنی و بهداشت کار نیز ارتقا یافته است. آنچه مهم‌تر از سوددهی یک واحد شغلی است، حفظ و صیانت از سلامت نیروی کار انسانی است که مقدمه توسعه پایدار است. کارفرمایانی که در اندیشه حفظ و ارتقای سرمایه‌شان هستند امروزه به این حقیقت اذعان دارند که هر واحد سرمایه‌گذاری در بخش آموزش ایمنی می‌تواند بیش از پنج برابر برگشت سرمایه را به دنبال داشته باشد. حفظ و صیانت از نیروی کار و توجه ویژه به ایمنی کار یکی از پایه‌های سنده ملی کار در جمهوری اسلامی ایران است و یکی از مهم‌ترین راهبردهای سازمان جهانی کار در برخورداری کارگران از حقوق کار محسوب می‌شود.

سمیه کلبازر رئیس کانون عالی انجمن‌های صنفی کارگری کشور

با این وصف باید ضریب توجه سرمایه به شکل تضاعبی ارتقا یابد و در حوزه برنامه در راستای ارائه آموزش‌های روز دنیا در مقوله ایمنی لازم است اقداماتی صورت گیرد تا کارگران در مواجهه با مخاطرات موجود اقدامات اصولی انجام دهند، همچنین بهره‌مندی کارگران از تجهیزات حفاظت فردی، ایجاد رویکردهای مدیریتی صحیح در مسأله ایمنی میان کارفرمایان، شناسایی صحیح مشاغل و ارزیابی ریسک آنها و ارزیابی‌های کلی دوره‌ای کارگاه‌های موجود باید یکی از پراهمیت‌ترین استراتژی‌های حوزه اشتغال تلقی شوند، اما این در حالی است که به‌رغم وجود قوانین الزام‌آوری نظیر مواد ۸۵، ۸۸، ۹۱، ۹۲ و ۹۶ قانون کار که موجب تصویب آیین‌نامه ایمنی کارفرمایان، کارگران و کارآموزان در سال ۱۳۸۹ در شورای عالی حفاظت فنی شد، هنوز هم شاهد حوادث تلخ و نازاحت‌کننده‌ای هستیم که نه تنها نیروی کار فعال را از چرخه تولید خارج و حرکت چرخ‌دنده‌های توسعه کشور را کند می‌سازد بلکه در پس ماجرا خانواده‌ها را فلج کرده و از کارکنان اصلی خود خارج می‌کند؛ خانواده‌ای که با ازکارافتادگی سرپرست یا فوت او در اثر حوادث ناشی از کار، یا به مشاغل کاذب روی می‌آورد یا دچار آسیب‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و... می‌شود. اگر فرد شغل آسیب‌دیده از حوادث ناشی از کار بیمه باشد، می‌تواند از حداقل حمایت‌های موجود بهره‌مند شود اما اگر این موضوع یعنی پوشش بیمه‌ای را نیز نداشته باشد، فضای خانواده این اصلی‌ترین رکن جامعه، امری دور از ذهن نخواهد بود.

مسأله تحصیل، ازدواج، تفریح و رفاه خانواده کاملاً تحت الشعاع قرار گرفته و تأمین حداقل‌های معیشت، اولویت خانواده آسیب‌دیده خواهد شد و با این روند هر روز بر جامعه آماری تحت پوشش‌های نهادهای حمایتی همچون کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور افزوده می‌شود. آسبایی که با توسعه آموزش‌ها و نظارت بر حسن اجرای آن و تقویت تفکیک و تکلیف‌مداری رسانه‌های مؤثر در حوزه آموزش حفاظت ایمنی و بهداشت کار، می‌تواند کاهش یابد. حال سؤالی که باقی می‌ماند این است که متولی فرهنگ‌سازی برای این امر خطیر یعنی ارتقای بهداشت و ایمنی کار چه کسی یا چه نهادی است و چرا کودکان و نوجوانان که ساعت‌ها با رسانه‌های گوناگون مشغول هستند حتی چند ثانیه با این دسته از مسأله آشنا نمی‌شوند؟ ما برای برنامه‌سازی مؤثر حتی می‌توانیم از خود کارگران آسیب‌دیده یا خانواده‌هایشان استفاده بطلبیم تا با طرح تجربیات‌شان، چراغ ذهن‌های خاموش در حوزه ایمنی را روشن کنند.

آموزش ایمنی شغلی باید از کودکی در ذهن بنشیند و به همین منظور نیاز داریم آموزش‌ها ابتدا از مهدهای کودک آغاز شود و در مراحل بعد به مدارس و دانشگاه کشیده شود. این امر سبب حفاظت فنی حوزه کار می‌شود. در حیطه حفاظت فنی و بهداشت کار باید از این قبیل تجهیزات حفاظتی را بشناسد. در حوزه آموزش حتی چند تبلیغ گزرا در خصوص استفاده از کلاه ایمنی در بیلبردهای شهر هم می‌تواند درصد رعایت و استفاده از این قبیل تجهیزات حفاظتی را بشدت ارتقا دهد. در سیاست‌گذاری آموزش حفاظت ایمنی و بهداشت کار باید از شخص گذر کرد تا عمیق‌تر به موضوع نگاه شود. در حوادث کار در ظاهر امر فقط یک نفر آسیب می‌بیند یا فوت می‌کند اما در پس ماجرا یک خانواده با روی دادن آن آسیب دچار چالش می‌شوند و صدمه می‌بینند. نگاه سیاستمداران باید عمیق‌تر باشد تا در برنامه‌ریزی‌ها با توجه به همه ابعاد حوادث ناشی از کار، قوانین و مقررات را وضع و اجرا کنند.

صورتی که می‌توان با برنامه‌ریزی و با هزینه کرد بخش کوچکی از این مبلغ در راستای فرهنگ‌سازی و آموزش، میزان خسارت و حوادث را به طرز چشمگیری کاهش دهیم.»

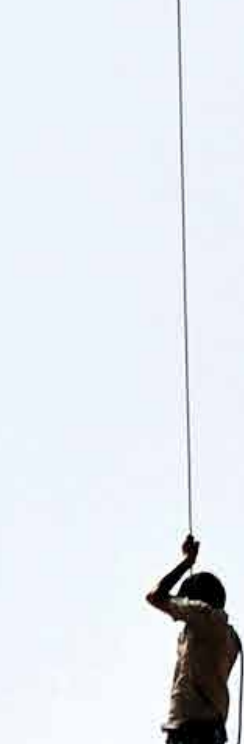
راه‌های کاهش آمار حوادث کاری

به گفته این کارشناس، کاهش حوادث کاری فقط با آموزش امکان‌پذیر نیست. آموزش می‌تواند تأثیرگذار باشد اما باید شرایط دیگری را در حوزه کار و تولید در نظر بگیریم تا بتوانیم کاهش آمار حوادث ناشی از کار را شاهد باشیم.

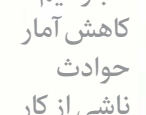
عضو هیأت مدیره کانون عالی کارگران کشور ادامه می‌دهد: «برای کاهش آمار حوادث کاری راه‌های متفاوتی وجود دارد؛ اول آموزش است. در ابتدا باید جامعه هدف‌مان را که کارگران هستند، شناسایی کرده و آموزش‌های قبل از کار را در شغل را ارائه دهیم. سازمان تأمین اجتماعی الزامی در خصوص معاینات ادواری دارد تا سلامت فرد قبل از شروع به کار را مورد بررسی قرار دهد، حال نیاز است همین الزام را برای آموزش هم بگذارند و برنامه‌ای را پیاده‌سازی کنند تا فرد قبل از ورود به محیط کار دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت و طی کار آموزش‌های ادواری مطابق با آن کار را ببیند و آگاه شود یا چه مخاطراتی دیگری خواهد شد و خطرات کار و راه‌های مقابله با آن را آموزش ببیند که در این زمینه پیشنهادهایی به سازمان تأمین اجتماعی داده شده و روند کار در حال بررسی و ارزیابی است.»

این کارشناس ایمنی و بهداشت کار با اشاره به یکی دیگر از مشکلات جدی در این حوزه عنوان می‌کند: «بیمه مسئولیت موضوعی فرادستگاهی است، به طوری که کارفرمایان ما که علاقه‌ای به هزینه‌کرد در حوزه ایمنی ندارند و دقیقاً همین امر وظیفه بیمه مسئولیت است. در یک کارگاه ساختمانی، کارفرما کارگرانش را بیمه مسئولیت می‌کند، حال اگر در این کارگاه حادثه‌ای رخ دهد و فردی فوت کند، بیمه مسئولیت خسارت‌های ناشی از آن را جبران می‌کند و دیگر کارفرما به موضوع آموزش، ارتقای ایمنی محیط کار و... اهمیتی نمی‌دهد. در این بخش بیمه‌های مسئولیت باید کمک‌رسان باشند. آنها باید قبل از صدور بیمه‌نامه شرایط کارگاه را بررسی کنند و اگر شرایط ایمنی کارگاه مناسب نبود کارگاه را ملزم به اجرای تمهیدات ایمنی کرده یا شرایطی را ایجاد کنند تا کارفرما مجبور شود شرایط ایمنی را برای کارگران مهیا سازد. طبق بررسی‌ها، ۱۵ درصد فوتی‌ها مربوط به حوادث ناشی از کار است و ۹۰ درصد فوتی‌ها به بیماری‌های شغلی بازمی‌گردد. کارگری ۲۰ سال در معدن شن و ماسه کار کرده و به «سیلیکوزیس» مبتلا می‌شود و در آخر می‌گوید طرف سرطان ریه داشت و فوت کرد. حال باید دید این سرطان ریه بر اساس چه پارامترهایی در فرد ایجاد شده و آیا ناشی از محیط کار آلوده و پرگرد و غبار است؟ هیچ‌جا آماري از این فرد در حوادث شغلی دیده نمی‌شود و فقط ۱۵ درصد از حوادث کاری ما مربوط به برق‌گرفتگی، سقوط از ارتفاع و... است. یکی از ایرادات اساسی در این حوزه عدم برنامه‌ریزی برای کاهش حوادث شغلی است. اداره کل بازرسی کار اقداماتی را شروع کرده است اما کافی نیست. ما به برنامه بسیار منسجم‌تری برای کاهش آمار حوادث ناشی از کار نیاز داریم تا بتوانیم در این حوزه اتفاق خوبی رخ داده است.»

کنجی‌کیا با اشاره به اینکه بیشترین فوتی‌های ما در بخش کارگران ساختمانی است، بیان می‌کند: «۳۸ درصد فوتی‌ها در بخش کارگران ساختمانی و بیشترین علل فوت نیز مربوط به سقوط از ارتفاع است که از دو میلیون کارگر ساختمانی حدود ۶۰۰ هزار نفرشان بیمه هستند و تعداد زیادی از این افراد بیمه ندارند، پس در آمار

کاهش حوادث کاری فقط با آموزش امکان‌پذیر نیست. آموزش می‌تواند تأثیرگذار باشد اما باید شرایط دیگری را در حوزه کار و تولید در نظر بگیریم تا بتوانیم کاهش آمار حوادث ناشی از کار را شاهد باشیم

نواقص به کارگاه‌ها داشته که این امر زمینه‌ساز کاهش ۱۴ درصدی آسیب‌های شغلی در سال ۱۴۰۱ شده است. احمدرضا پرنده، مدیرکل بازرسی کار و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی به «ایران» می‌گوید: «سال ۱۴۰۱ آسیب‌های شغلی در مقایسه با سال ۱۴۰۰ به میزان ۱۴ درصد کاهش یافته است.» وی با اشاره به کاهش ۱۱ درصدی میزان آسیب‌های شغلی منجر به فوت در سال ۱۴۰۱ نسبت به یک سال قبل آن عنوان می‌کند: «در راستای اجرای برنامه ملی پیشگیری از حوادث ناشی از کار و ارتقای ایمنی در بخش ساختمان، در تمام کلانشهرهای کشور تیم ویژه بازرسی کار برای بازرسی ایمنی از کارگاه‌های ساختمانی تشکیل شده است که بازرسی از کارگاه‌های پرخطر از جمله کارگاه‌های ساختمانی در سراسر کشور در اولویت برنامه‌های اداره کل بازرسی کار قرار دارد.»

«پرنده»، کاهش حوادث ناشی از کار، افزایش ۲۰ درصدی کمیته‌های حفاظت و ایمنی در کارگاه‌ها و افزایش ۵۰ درصدی بازرسی از کارگاه‌های پرخطر از برنامه‌های تحولی اداره کل بازرسی کار و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در سطح کشور برشمرد.

سال ۱۴۰۱ آسیب‌های شغلی در مقایسه با سال ۱۴۰۰ به میزان ۱۴ درصد کاهش یافته است

کاهش ۱۴ درصدی آسیب‌های شغلی سال ۱۴۰۱

طبق گفته مسئولان وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی علت ۷۰ درصد حوادث ناشی از کار شرایط ناایمن و ۳۰ درصد آن بی‌احتیاطی فردی است. این امر نشان از عدم تعهد برخی کارفرمایان نسبت به کارکنانشان در حوزه ایمنی محیط کار دارد که برای جلوگیری از این امر یعنی فراهم آوردن شرایط محیطی مناسب برای کارگران نیاز است بازرسی‌های مکرر از واحدهای تولیدی، کارگاه‌های ساختمانی و کارخانجات صورت گیرد تا کارفرمایان مجاب شوند شرایط را طبق اصول و ایمنی کار برای کارکنانشان فراهم سازند. به گفته مدیرکل بازرسی کار و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، اداره کل بازرسی کار آماده هر گونه همکاری برای ارتقای ایمنی کارگاه‌ها در تمام نقاط کشور است و در این راستا از تشکلات کارگری و کارفرمایی درخواست می‌کند سهم خود را در کاهش حوادث با تأمین شرایط کار ایمن، آموزش و نظارت توسط کارفرمایان و همچنین رعایت موارد ایمنی توسط کارگران ایفا کنند. ناگفته نماند این اداره کل سال گذشته در راستای رفع نواقصی که منجر به آسیب شغلی می‌شوند تعداد ۴۲۰ هزار بازرسی از کارگاه‌های کشور و صدور ۳۶۰ هزار ابلاغیه رفع

کل بازرسی کار قرار دارد.